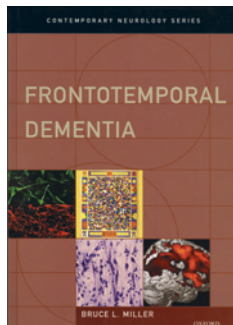

› Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Fra nevropatologi til essensielt menneskelige egenskaper

Bruce L. Miller
Frontotemporal dementia
 200 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2013. Pris GBP 94
 ISBN 978-0-19-538049-1

Miller skriver lettfattelig, utfyllende og innsiktsfullt, men ikke populært, om frontotemporallappssykdommer.

Frontallappen bærer essensielt menneskelige egenskaper. Samtidig er den en del av hjernen som er komplisert å kartlegge og som vi forstår kun ufullstendig, både ved sykdom og ved normal funksjon.

Forfatteren har vært sentral i forskningsområdet i 20 år, ikke minst i forhold til molekylær og genetisk etiologi, noe boken bærer preg av.

Frontotemporallappsdemens gir lokalisert skade i nettverksfunksjoner og regioner. Utfall og endret funksjon ved skade gir dermed også mye informasjon om normalfunksjon i frontallappen. En vesentlig bonus ved denne boken, sammenliknet med oversiktsartikler, er kapitlet som diskuterer hva disse sykdommene forteller oss – om regulering av emosjoner, kontrollfunksjoner, fri vilje, identitet, til og med religiøs og politisk overbevisning.

Terminologien rundt frontallappssykdommer har utviklet seg raskt, parallelt med økt forståelse av etiologi, slik at nomenklatur og undergrupper er endret. Dette er godt beskrevet i et innledende kapittel. Deretter følger omtale av klinisk praksis, nevropatologi og genetikk ved de kliniske hovedgruppene, atferdsvariant, primær progressiv afasi og semantisk demens. Også sykdomsspekteret som utgjøres av overgangsformer mot amyotrofisk lateral sklerose, kortikobasal degenerasjon og progressiv supranukleær parese blir diskutert. Her er det redegjort for hvordan sykdomsbildene klinisk utvikler seg over i hverandre – avhengig av hvor den degenerative prosessen starter og fortsetter. Vi får et innblikk i hvordan samme mutasjon og nevropatologiske bilde kan gi opphav til klinisk sykdomsbilde innen ulike kategorier hos ulike familiemedlemmer, formodentlig avhengig av annen genetisk og ervervet bakgrunnsrisiko.

Nevropatologi og genetikk blir systematisk og utfyllende gjennomgått, delvis med gjentakelser fra foregående kapitler. Til slutt er det en gjennomgang av behandlingsalternativer, inklusive psykososial behandling, oppfølging av familier etc. samt farmakologisk behandling der virkemidlene er begrenset, og mer eksperimentelle mulige fremtidige behandlingsformer.

Alt i alt er dette en god og velskrevet bok, av størst verdi for lesere med interesse for nevrobiologi og molekylære mekanismer innen nevrofag samt nevropatologi.

Sammenliknet med artikler og forskningsrapporter er ulempen ved bøker den lange tiden frem til publikasjon. Det gjelder også her, spesielt med hensyn til molekylærgenetikk og klinisk-etnologisk forståelse der forskningsdata akkumuleres raskt og «det siste» ikke kommer med. Som kilde til bakgrunnsinformasjon er imidlertid boken svært god.

Tormod Fladby

Klinikkisjef, Nevrologisk avdeling
 Akershus universitetssykehus

Nyttige tips og råd ved behandling av angstlidelser

Gerd Kvale, Bjarne Hansen
101 ting vi gjerne skulle visst da vi begynte å behandle angstlidelser
 134 s. Oslo: Universitetsforlaget, 2013.
 Pris NOK 249
 ISBN 978-82-15-02302-1

Gerd Kvale og Bjarne Hansen er begge psykologspesialister, erfarne klinikere og forskere. Forfatterne presenterer en samling korte råd, tips og kliniske betraktninger hentet fra egen hverdag innen behandling av angst og tvangslidelse.

Boken er innbydende, lettlest og oppbygd av korte spissformulerte tekster. Den starter med ti råd til dem som er rammet av en angstlidelse, som sammen med resten av boken vil kunne være en nyttig forberedelse for dem som søker eller vurderer å søke behandling. Tema i første delen handler mye om motivasjon, hva som er viktig for at behandlingen skal virke og hva som vil kunne være til hinder for god behandling. Dette glir så gradvis over i tips, råd og erfaringer fra selve behandlingen, der fokusert og intensiv eksponeringsterapi blir vektlagt. Mot slutten er innholdet i tekstene rettet mer mot terapiens avslutningsfase. Oppbygningen minner meg om en samling visdomsord, der hvert visdomsord står for seg selv og kan leses enkeltvis.

Tekstene gir et unikt og levende innblikk i behandlingshverdagen gjennom korte illustrerende pasienthistorier som mange terapeuter vil kjenne igjen. Forfatterne deler raust av sin kliniske erfaring om hvordan teori kan omsettes til nyttig praksis, og de evner å forenkle kliniske problemstillinger som gjør at budskapet lettere når frem.

Behandlingstilnærmingen og rådene forfatterne kommer med utfordrer tradisjonelle rammebetingelser i behandlingsapparatet og oppmuntrer til økt fleksibilitet og tilgjengelighet med pasienten i sentrum. Forfatterne henvender seg gjennom dette også til ledere og beslutningstakere i helsesektoren med en henstilling om å endre rammene slik at behandling kan gis på den måten som er mest nyttig for pasienten, f. eks. lange behandlingssøker. Dette passer ikke med takstsystemet, men hjelper pasienten.

101 ting representerer et enkelt, men nyttig supplement til både lærebøker og selvhjelps litteraturen innen behandling av angstlidelser og anbefales alle med interesse for feltet, enten man jobber med angstlidelser eller kun ønsker et innblikk i effektiv angstbehandling. Jeg fikk mange nyttige tips og påminnelser som jeg tar med meg inn i pasienthverdagen og vil benytte ved opplæring og veiledning av nye terapeuter. Jeg kommer til å ha boken lett tilgjengelig på kontoret.

Unn Beate Kristensen

Leder/overlege, Angst- og tvangslidelsespoliklinikken
 Oslo universitetssykehus